

Una plaça i dos camins

Vallcarca ho té tot: romanticisme, encant, vistes, verd, compromís, patrimoni, identitat, literatura pròpia i també precarietat. Hi ha barris de Barcelona que s'assemblen a Venècia, àmbits tecnològics que podrien ser Berlín o zones residencials que recorden el londinenc Bloomsbury. Però Vallcarca no és comparable a res. Barri condemnat per un urbanisme despòtic durant molts anys, és ara un àmbit molt fràgil, per la seva proximitat al Parc Güell (endevinable només per les botigues de *souvenirs*), els carrers costeruts i una topografia enclotada entre el Putxet i el Carmel.

A Vallcarca els veïns hi han viscut enderrocs traumàtics i la successiva compra de terrenys per part de Núñez i Navarro (que anticipava fortes plusvàlues calculant amb la lenta desaparició de l'ànima del barri). Avui la cara de Josep Lluís Núñez està estampada en diverses mitgeres del barri, reencarnada en un monstre mitològic gegant amb cara d'home i cos d'escarabat, que s'estén com una plaga.

Vallcarca és zona de conflicte: o hi guanyaven els uns o hi guanyaven els altres. M'admira profundament la tenacitat de la Plataforma Veïnal, l'Assemblea, l'Associació de Veïns Gràcia Nord, l'Observatori, la Coordinadora d'AFAs i Arquitectes Sense Fronteres, que durant tardes i tardes han regalat el seu temps fins a convèncer l'Ajuntament de convocar un concurs per canviar el pla del 2002 i reescriure el futur del barri amb un llenguatge arquitectònic radicalment diferent. Se n'han sortit parcialment, perquè l'Ajuntament només es va avenir a convocar el concurs per al àmbit on el sòl és majoritàriament municipal, excloent els solars de Núñez i Navarro de l'àmbit de reflexió. Escric aquestes línies perquè crec que val la pena rescatar un projecte que el jurat del concurs va descartar però que, a ulls de molts professionals, hauria estat una veritable oportunitat.

MARIA SISTERNAS TUSELL

ARQUITECTA
I CONSULTORA

Una plaça i dos camins és un projecte impecable, pensat per actuar com cal, sense pretensions. Dibuixa dos camins lògics, molt intuïtius, per connectar punts del barri que ara són molt distants. El primer connecta la plaça Mons amb el metro de Vallcarca i el segon porta de l'Escola La Farigola fins al viaducte, amb un pendent suau. Ho recupera tot: un camí de glicines existent sota una arcada, la Font de la Nina, l'antiga pedrera, les antigues traces de la riera i les pistes de bàsquet que sempre estan plenes, i que es van construir només fa quatre anys (per què enderrocar les poques coses que funcionen?). L'habitatge s'hi col·loca proud lluny del pont perquè des dels pisos nous ningú no tingui la sensació de viure en un soterrani i s'agrupa per comunitats: un jardí compartit per a cada vint famílies. Els horts als terrats, perquè és on tenen llum i on estan menys exposats al vandalisme.

Lluny de convencionalismes, el projecte és encisador. Uns dibuixos magnífics que expliquen un raonament sensible, i una maqueta precisa, que demostra un profund coneixement del lloc. I una proposta que redibuixa també l'ordenació possible

Vallcarca, barri condemnat per un urbanisme despòtic durant molts anys, és ara un àmbit molt fràgil

dels terrenys de Núñez i Navarro, completant un barri que té un caràcter tan únic que no admet imitacions. Els autors jugaven amb avantatge: havien dedicat un curs de projectes de l'Escola d'Arquitectura a estudiar Vallcarca. Flores i Prats, a més, es van unir a arquitectes com Toni Ramon o Ricard Fayos, que coneixen l'àmbit a la perfecció i són experts en qüestions patrimonials i de planejament. I s'hi van presentar perquè alguns estudiants els ho van demanar: el repte era immens, però ells ja havien dibuixat aquell tros de ciutat cinquanta vegades. Ser militant de la cosa urbana és això: dibuixar-ho fins a l'extenuació i atrevir-se a proposar, amb el risc de saber-ne més que els que avaluen.

La proposta que va guanyar i que sembla que ha entrat a la màquina municipal és molt literal: conté exactament els conceptes que demanaven les bases del concurs i els llocs comuns habituals, però no millora, ni interpreta, ni supera les expectatives de la licitació. De vegades passa; que els jurats s'equivoquen, o que el comentari d'algun tècnic condiciona el vot de veïns no experts que s'haurien aventurat a altres opcions. I no passa res; si es reconsideren les propostes, i si es dedica prou temps a confrontar projectes, acaba sortint la bona. No entenc com una ciutat com Barcelona es permet el luxe de prescindir de la proposta de Flores i Prats, autors de la reconegudíssima Sala Beckett, per a Vallcarca. Camino sovint pels entorns del viaducte, i sempre em pregunto si el que hi deixarem serà millor que el que hi ha ara. El projecte *Una plaça i dos camins* bé mereix una nova lectura i, com a mínim, una exposició adequada i detinguda amb maquetes, més imatges i variacions sobre la proposta que finalment va guanyar el concurs. De vegades es fan concursos per complir amb les normes de contractació, però s'oblida la virtut de fer que unes propostes il·luminin les altres. Ara, a Vallcarca, encara és possible, i els futurs cent anys del barri depenen d'això.

Manuel Cruz, la dimissió de les idees

SEBASTIÀ ALZAMORA

ESCRITOR

◆ Sap greu sentir entrevistes com la que dilluns li van fer a Manuel Cruz, actual president del Senat en funcions, a Catalunya Ràdio. No per l'entrevista en ella mateixa, esclar, sinó per les respostes d'algu de qui seria raonable esperar tota una altra cosa. A Manuel Cruz li ha passat el que els sol passar als independents que entren dins un partit polític amb el ferm propòsit –generalment anunciat als quatre vents– de mantenir-se independents: acabar, més aviat que tard, assimilats per la lògica interna del partit, que gairebé mai té res a veure amb la lògica del món exterior.

◆ En algun moment, Manuel Cruz va declarar que havia decidit entrar en política “perquè la política és massa important per deixar-la en mans dels polítics”, una d'aquestes frases que ningú havia dit mai abans. Tant és. El fet és que, pocs anys després, i transformat en alta autoritat de l'Estat, Cruz surt ara a explicar que Jordi Cuixart i Jordi Sánchez no són presos polítics, que el 155 el pot aplicar un govern d'Espanya en funcions amb la simple aprovació de la diputació permanent del Senat i que, en cas que el PSOE apliqués el 155, ho faria de manera “proporcional”. Ja sabem que *proporcional* és la paraula ordenada per l'argumentari del mateix PSOE, però es podien haver molestats a buscar-ne una altra que no fos la mateixa que va repetir Mariano Rajoy fins a l'extenuació.

◆ S'ha d'admetre que Manuel Cruz no diu aquestes coses amb la gesticulació i l'èmfasi infantils que solen caracteritzar els polítics a l'ús, amb la qual cosa efectivament no acaba de semblar que sigui un d'ells. Possiblement, aquesta falta d'ardor sigui deguda al fet que alguna cosa dins seu li recorda a Manuel Cruz que el seu actual discurs no és compatible amb el de l'autor de llibres com *Hacerse cargo* o *Las malas pasadas del pasado*, que curiosament també es deia Manuel Cruz. Com a escriptor, Manuel Cruz no és un filòsof (una etiqueta que actualment s'adjudica o s'autoadjudica amb gran alegria, segurament en substitució de la d'"intel·lectual", que ja sona massa gastada), però tampoc és cap plagiari ni cap frau, com grollerament l'ha volgut desprestigiar la premsa ultranacionalista espanyola. És un autor d'obres de divulgació de la filosofia, i també de llibres de pensament propi, construïts a partir dels seus coneixements d'història de la filosofia. Un autor que solia escriure sobre conceptes com la llibertat individual i els drets de la ciutadania, la denúncia dels abusos de poder del estats suposadament democràtics, la necessitat de la memòria històrica o la degradació del debat públic a causa de les consignes que el poder intenta inculcar en la població a través de la propaganda i els mitjans de comunicació. Això és el que fa ara ell: dimitir de les idees defensades als seus escrits per sumar-se a la repetició d'unes consignes de partit, en aquest cas el PSOE. Sens dubte està en el seu dret de fer-ho, i no és el primer que ho fa ni serà el darrer. Però això no evita que sàpiga greu constatar-ho.

DE FIT A FIT

L'FMI alerta d'una desacceleració econòmica “en el 90% dels països”

JORDI DURÓ

